

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17659/2022
28.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Татјана Танасковић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Велимир Матковић, адвокат из ..., ВВ, ГГ и ДД, све из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5730/21 од 15.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5730/21 од 15.12.2021. године – одлуке садржане у ставу другом изреке.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5730/21 од 15.12.2021. године у делу става првог изреке којим је одлучено о трошковима парничног поступка и у том делу предмет враћа другостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5730/21 од 15.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе туженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 7459/17 од 06.06.2018. године исправљена решењем истог суда П 7459/17 од 01.11.2018. године у другом и трећем ставу изреке и решење истог суда П 7459/17 од 01.11.2018. године; ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 7459/17 од 06.06.2018. године исправљена решењем истог суда П 7459/17 од 01.11.2018. године у првом ставу изреке, па је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд утврди да је на основу стицања заједничке имовине у току трајања ванбрачне и брачне заједнице живота са покојним ЋЂ, бившим из ..., тужиља власница 14/63 идеалних делова једноснобног стана број 2, површине 63 м2,

који се налази у улици ... број .. у Београду, саграђен на кп бр. .. и уписан у ЛН .. КО ..., због чега би се тај сувласнички удео издвојио из оставинске масе покојног ЂЂ, а што би тужени били дужни признати и трпети да се на основу те пресуде, без даље сагласности тужених, у надлежном катастру непокретности тужила може уписати као титулар утврђеног сувласничког удела на описној непокретности.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, ... 18/20) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила и сада покојни ЂЂ после ванбрачне заједнице дуге 33 године (од 1970. до 2003. године), током које су рођене три ћерке, ВВ 1971. године, ГГ 1974. године и ДД 1976. године, закључили су брак 27.01.2003. године, који је трајао до смрти супруга ЂЂ ...2006. године. Током ванбрачне и брачне заједнице тужила и ЂЂ су са својим ћеркама живели у стану број 2 у Београду, улица ... број .., на коме је после смрти свог оца ЕЕ, ЂЂ одређен за носиоца станарског права, да би га уговором бр. 463-10/00 од 05.04.2000. године, овереним код Трећег општинског суда у Београду I Ов-1974/00 од 10.04.2000. године и анексом истог од 16.12.2002. године овереним под бр. I Ов-115/03 од 14.01.2003. године откупио, исплатом цене од 197.058,95 динара дана 14.01.2003. године. Коришћење предметног стана од стране ЂЂ, тужиле и њихове три ћерке потврђено је записником Одељења за урбанизам, комунално-стамбене и грађевинске послове Општине Стари Град од 07.03.1974. године сачињене поводом молбе од 23.02.1973. године за закључење уговора о коришћењу стана са ЂЂ, после смрти његовог оца ЕЕ. Међутим, неспорно је утврђено да тужила није била уписана као члан породичног домаћинства свог ванбрачног, а потом и брачног супруга ЂЂ, већ је била пријављена и уписана као члан породичног домаћинства своје мајке ЖЖ на њеном стану, ради остварења права коришћења на истом после смрти своје мајке и могућности откупа, све ради обезбеђења стамбене потребе најстарије ћерке ВВ. Предметни стан имао је површину од 49 м², па је поступајући по молби ЂЂ, Одељење за комунално-стамбене и грађевинске послове Општине ... решењем 351-204/04-II од 10.08.2004. године, правноснажно дана 27.10.2004. године, ради формирања ателеа одобрило ЂЂ адаптацију заједничке просторије површине 21,78 м² у сутерену зграде број 9 у улици По адаптацији решењем Другог општинског суда у Београду Дн 4309/05 од 16.03.2005. године, ЂЂ одобрен је упис права својине на описаној непокретности у ЗКУЛ .. КО У циљу проширења предметног стана број 2 припојени су тераса површине 7,20 метара и француски балкон површине 7,62 метара. Адаптација заједничке просторије у стамбени

простор (атеље) извршена је за живота ЂЂ, али у његовом одсуству и искључивим средствима тужиље, док је проширење и реновирање стана извршено након смрти сада пок. ЂЂ средствима тужиље. Током трајања заједнице живота тужиља је две године радила у галерији, а после тога није била запослена, већ се бавила пословима у оквиру породичног домаћинства, бринула о деци, водила послове и обављала административне послове за фирму свог супруга. Тужиљина мајка сада покојна ЖЖ је финансијски помагала својој ћерки, тужиљи, па јој је поред осталог и дала накнаду примљену на име експроприсаних непокретности у Београду, од које је тужиља финансирала проширење и адаптацију стана и атељеа. Економско-финансијским вештачењем утврђено је да је допринос тужиље стеченој имовини 47,71%, а ЂЂ 52,97%, док је грађевинским вештачењем утврђено да су радови и материјал на пренамени вешернице у атеље коштали 4.878,99 евра, на припајању и терасе и француског балкона 4.756,93 евра и за реновирање стана 7.474,03 евра, а према ценама на дан вештачења 21.07.2015. године њихова укупна вредност износила је 17.109,95 евра. Сада пок. ЂЂ имао је и сина из првог брака, овде туженог ББ, који од развода брака својих родитеља није говорио са оцем, живео је са мајком, током очеве болести није га обилазио у болници нити је присуствовао његовој сахрани.

На основу утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилном применом материјалног права преиначио првостепену пресуду у ставу првом изреке и у том делу одбио тужбени захтев тужиље одлучујући као у ставу другом изреке побијане пресуде, у односу на предметни стан.

Право својине на спорном стану, сада покојни ЂЂ стекао је уговором о откупу стана I Ов бр. 1974/00 од 10.04.2000. године и анексом тог уговора I Ов 115/03 од 14.01.2003. године, које је закључио са носиоцем права располагања истог под условима прописаним Законом о становању. Право на откуп стана из члана 16. Закона о становању („Службени гласник РС“ бр. 50/92 ... 99/11 важећег у време закључења уговора о откупу и у време подношења тужбе) је лично право носиоца станарског права, односно закупца стана, који он може пренети само на свог брачног друга и децу (брачну, ванбрачну, усвојену и пасторчад), под условима из става 2. те одредбе. Право на откуп стана не припада ванбрачном партнеру носиоца станарског права, ни уз његову сагласност, јер се ни по раније важећим стамбеним прописима, а ни по одредбама Закона о становању, ванбрачни партнер не може сматрати чланом породичног домаћинства носиоца станарског права, односно закупца стана на неодређено време, осим под условом да је између њих могло бити остварено право на законско издржавање. Изузетно, стан додељен једном ванбрачном партнеру у току ванбрачне заједнице улази у режим заједничке имовине из члана 191. Породичног закона у случају када је у молби за доделу стана други ванбрачни партнер пријављен као члан породичног домаћинства подносиоца молбе, који је по том основу стекао бодове који су утицали на доделу стана, што у конкретном није случај. Због наведеног тужиља неосновано захтева утврђење права сусвојине по основу стицања у ванбрачној заједници на стану откупљеном под бенефицираним и нетржишним условима.

Тужила сходно члану 231. став 2. ЗПП није доказала ни испуњеност услова за примену члана 170. став 2. Породичног закона, (којим је прописано да ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до знатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на удео у тој имовини сразмерно свом доприносу) у вези са чланом 191. став 2. Породичног закона (на имовинске односе ванбрачних партнера сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника). Наиме, правноснажним ставом 2. изреке првостепене пресуде I Основног суда у Београду П 7459/17 од 06.06.2018. године усвојен је тужбени захтев и утврђено да је тужила стицањем у току трајања ванбрачне и брачне заједнице живота са сада пок. ЂЂ постала власник на 10/22 идеалних делова непокретности – атељеа, површине 21,78 м², који се налази у сутерену зграде број .. у улици ... у Београду. Међутим, грађевинским вештачењем је утврђено да су радови и материјал на припајању терасе и балкона стану износили 4.756,93 евра, а за реновирање стана утрошено је 7.474,03 евра. Наведени радови извршени су након смрти ЂЂ, ради побољшања услова живота, те тужила није доказала да је током трајања заједнице живота са сада пок. ЂЂ дошло до увећања вредности предметног стана, стављањем у сразмеру вредности уложених средстава са вредношћу стана, због чега је тужила поставила и евентуални тужбени захтев са облигационим потраживањем.

Имајући у виду да се у овом случају није стекао изузетак да се спорни стан сматра заједничком имовином тужиле и сада покојног ЂЂ, то нису основани ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права – одредбе члана 191. Породичног закона.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Међутим, основано се ревизијом тужиле истиче да ова парница није окончана, јер није одлучено о евентуално постављеном тужбеном захтеву, из чега произилази да другостепени суд није могао да одлучи о трошковима парничног поступка, како је то учинио у делу става првог изреке побијане пресуде.

Наиме, писаним поднесцима од 19.02.2016. године и 22.09.2017. године тужила је поред примарног поставила и евентуални тужбени захтев, да уколико суд утврди да није основан њен примарни тужбени захтев, обавезе тужене да тужили на име укупне вредности свих изведених радова исплате износ од 17.109,95 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања са каматом коју прописује Европска централна банка почев од подношења тужбе до коначне исплате. Дакле, тужила је сходно члану 197. став 2. ЗПП поред примарног поставила и евентуални тужбени захтев и предложила усвајање само једног тужбеног захтева, при чему је одредила редослед којег суд мора да се држи приликом мериторног одлучивања. Првостепени суд је усвојио примарни тужбени захтев и зато није одлучивао о евентуалном тужбеном захтеву. Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у ставу првом изреке и у том делу је одбио тужбени захтев тужиле и одлучио о трошковима парничног поступка иако није

одлучено о евентуалном тужбеном захтеву, на шта су основано усмерени ревизијски наводи тужиље.

Према члану 153. ЗПП о трошковима парничног поступка одлучује се према успеху странака у спору, па одлука о трошковима зависи од коначног исхода парнице. Како о евентуалном тужбеном захтеву није одлучено, то ни ова парница још увек није окончана, па је одлучивањем о трошковима поступка другостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 153. став 1. ЗПП.

Из изнетих разлога, на основу члана 415. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке – укинута је одлука другостепеног суда о трошковима поступка и у том делу предмет враћен том суду на поновни поступак.

У поновном поступку другостепени суд ће, имајући у виду да о евентуалном тужбеном захтеву тужиље није одлучено и да парница није окончана, поново одлучити о трошковима парничног поступка и списе предмета вратити првостепеном суду како би он одлучио о евентуалном тужбеном захтеву тужиље и трошковима целокупног поступка.

Са изнетих разлога, одлучено је као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**